Raadsvoorstel

Onderwerp:	Regieplan binnenstad
Portefeuillehouder:	M. Wichgers en J. Reus
Datum college besluit:	21 september 2021
Behandelend ambtenaar:	Sander Booms
Registratienummer:	GZDGCB245986/246476

Inleiding:

Het Regieplan openbare ruimte versterkte stad Culemborg (afgekort: Regieplan binnenstad) is een ruimtelijk toetsingskader dat gaat helpen om samenhang te creëren tussen toekomstige projecten in de binnenstad. Het is gebaseerd op de meest essentiële kenmerken van de versterkte stad. Het vormt een integraal ruimtelijke toetsingskader waar projecten aan kunnen worden getoetst die de openbare ruimte van de binnenstad versterken. Het regieplan wordt ingebracht als bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

Het Regieplan openbare ruimte versterkte stad Culemborg te hanteren als integraal ruimtelijk toetsingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de binnenstad.

Argumenten:

Aanleiding

Voor een aantrekkelijke binnenstad is de openbare ruimte van groot belang. De zichtbare historie bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit en de aantrekkelijkheid van de stad. Het is van belang de stad zo in te richten dat die ruimte biedt aan de activiteiten en ondernemers. Dit zijn de hoofddoelen van de binnenstadsvisie die ook zijn opgenomen in het raadsprogramma. Gastvrije binnensteden vormen inmiddels ook een regionale opgave.

Nog steeds bepaalt de geschiedenis de identiteit van de stad. De singels, pleinen, straten en vele monumenten laten de veelzijdige geschiedenis van de stad zien. Culemborg is een vitale stad die zijn gastvrijheid wil tonen met zijn historische identiteit. Samen vormen ze belangrijke elementen om een aantrekkelijke stad te zijn. Culemborg wil het zichtbaarder maken voor inwoners en bezoekers dat zij een gastvrije en aantrekkelijke bestemming is.

Zo voelt dat echter ruimtelijk gezien nog niet. Op een aantal plekken is deze heldere Middeleeuwse structuur in de loop van de tijd verdwenen of vertroebeld geraakt door latere toevoegingen of doorbraken. Dit speelt met name aan de rand van de binnenstad; langs de singelstructuur en gekoppeld aan de poorten. Maar ook de leesbaarheid van de relatie tussen het historische lint en de Lek en de Meer is vertroebeld, net als de samenhang van het Kasteel en de singelstructuur. Op een aantal plekken zijn nieuwe, met name verkeerskundige overgangen over de singelstructuur gesitueerd, veelal gekoppeld aan parkeervoorzieningen voor het centrum. Deze plekken maken de historische structuur van de singelrand slecht leesbaar en hebben zelf weinig ruimtelijke kwaliteit.

De ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad is verminderd. Vooral de entrees zijn verrommeld door woningbouw uit de jaren ’70 en infrastructuur. Steden als Den Bosch, Utrecht en Arnhem hebben de afgelopen 15 jaar geïnvesteerd vaak in gastvrije entrees, maar kleine binnensteden hadden die mogelijkheden niet. Culemborg wil de ruimtelijke aantrekkelijkheid van de historische structuur en locaties aanpakken.

Effect
Om dat toekomstbeeld richting te geven is een regieplan opgesteld voor de openbare ruimte van de versterkte stad. Het effect dat dit tegelijk gebeurt met een economische impuls en het werken aan groen en klimaat geeft synergie. Immers de komende tijd wordt de detailhandelsvisie uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, wordt een groene agenda ook in de binnenstad uitgerold en werkt het Collectief Centrum Culemborg haar activiteiten en hulpmiddelen ook om de structuur en kwaliteit te borgen.

Het effect van zowel de economische activiteiten als de ruimtelijke aanpak van gebieden is dat de binnenstad aantrekkelijker en gastvrijer wordt. De waarde zit niet alleen in de afzonderlijke elementen maar juist in de samenhang die ze hebben. Een herkenbare entree, goede routes door het centrum en een eigen uitstraling maken de binnenstad een aantrekkelijke plek. Die strategie moet leiden tot nieuwe slagkracht voor een toekomstbestendige binnenstad.

Belangrijk doel is het versterken van de identiteit van Culemborg als versterkte stad aan de Lek en het verbeteren van de verblijfskwaliteit en groene kwaliteiten van de openbare ruimte. Maar het richt zich ook met nadruk op de betekenis, die de openbare ruimte zou kunnen hebben met betrekking tot klimaatadaptatie; het temperen van de temperatuurpieken in de zomer en het vasthouden en bufferen van hemelwater.

Kanttekeningen:

Toetsingskader
De inrichting van de binnenstad is een project van lange adem. We maken daarom keuzes voor de langere termijn. Met het regieplan hebben we een structuurbeeld voor de toekomst, een stip op de horizon. Het plan geeft richting aan de lopende projecten en laat zien welke projecten in de toekomst opgepakt kunnen worden en het vormt een toetsingskader voor toekomstige projecten. Met dit beeld kan de gemeente regie voeren op het geheel en slim investeren in de binnenstad. Het regieplan is een levend document dat in de loop der jaren wordt ingevuld, uitgewerkt en bijgesteld.

Doelstellingen
In het regieplan staan de volgende doelen centraal:

1. Kwaliteitsimpuls iedere entreelocatie
2. Zichtbare ingrepen in groene verblijfskwaliteit
3. Historische waarden zichtbaar maken en verbinden met heden
4. Klimaatadaptatie mogelijk maken.
5. In het historische lint samenhang aanbrengen bij overbruggingen van de singel en voormalige poorten van de binnenstad.
6. Zichtlijnen naar binnenstad verbeteren

7. Meer ruimte voor fietsers en voetgangers
8. Verbetering bereikbaarheid en kwaliteit parkeerplekken
9. Heldere, logische ruimtelijke lijnen aanbrengen.

Opgaven

Hoofdlijn
Het Regieplan openbare ruimte zet in op een herkenbaarheid van de singel en de tussengrachten, op het beter leesbaar maken van de versterkte binnenstad en de Driestad en het onderscheiden van de historische poorten en binnenpoorten. Tevens zet het Regieplan in op het versterken en herkenbaar maken van het stedelijke stratenpatroon van de historische as, de achterstraten en dwarsstraten. Hiertoe worden zij vormgegeven als een samenhangende 'familie' van dwarsprofielen, die hun historische samenhang weerspiegelt. De ruimtelijke kwaliteit van de parkeerpleinen aan de rand van de binnenstad wordt verbeterd. Dat geldt voor de stedelijke wanden van deze parkeerpleinen en ook voor de ruimtelijke en verblijfskwaliteit van de pleinen zelf. Een belangrijke inzet van het Regieplan is om de Markt, Oude Vismarkt en Varkensmarkt te versterken als brandpunten van stedelijke activiteit. Zij vormen belangrijke economische brandpunten en ontmoetingsplekken.

Het Regieplan richt zich op het versterken van de samenhang met het omliggende landschap. Ook het groene karakter van de binnenstad van Culemborg kan versterkt worden – voor een betere verblijfskwaliteit van de openbare ruimte en om de binnenstad klimaatadaptiever te maken. Ook gekoppeld aan de waterstructuur zijn er mogelijkheden voor vergroening; langs de singel en de tussengrachten. Ook de parkeerpleinen in de binnenstad van Culemborg zijn geschikt voor het versterken van het groene karakter. De groene oases in de binnenstad worden waar mogelijk behouden en versterkt. Het structuurbeeld is belangrijk omdat dat Culemborg zo herkenbaar maakt voor inwoners en bezoekers.

Uitwerking/ Wat zijn we concreet van plan
In de tweede fase worden projecten uitgewerkt voor gebieden die imagobepalende 'quick-wins' kunnen vormen. De raad zal hierin worden meegenomen, zeker als er investeringen mee gemoeid zijn.

De opgaven zijn in het Regieplan in beeld gebracht en beschreven. Om de openbare ruimte van de binnenstad te versterken benoemt het Regieplan een aantal deelgebieden– onderverdeeld in lijnvormige structuurelementen, plekken en punten in de openbare ruimte. Deze deelgebieden moeten nog worden uitgewerkt in concrete projecten, inclusief financiering, maar ze geven de locaties en de richting aan waar de uitwerking zal worden gezocht. Om u een beeld te geven hebben wij dit als een uitvoeringsprogramma samengevat. Zie de bijlage (251844) bij dit voorstel.

Verder wordt het Regieplan ingebracht als bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Kosten, Baten, Dekking:

1. Na de uitwerking van de deelgebieden in concrete ontwerpen zal gezocht worden naar financiële middelen om dit als project mogelijk te maken. Hiervoor is op korte termijn (2021-2023) de middelen uit de begroting voor het gemeentelijk investeringsplan voor de binnenstad beschikbaar. Als dit gecombineerd kan worden met klimaat- en watermaatregelen kan hiervoor ook GRP worden benut. Voor sommige projecten zijn subsidies bij Provincie of Rijk aangevraagd.

2. De inrichting van de openbare ruimte van de binnenstad is de afgelopen periode gekoppeld geweest aan (de budgetten voor) onderhoud. Al naar gelang de technische staat van de wegen is geld beschikbaar voor groot onderhoud dan wel rehabilitatie (nieuw materiaal). De budgetten voor alle wijken zijn gelijk er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de binnenstad en andere wijken in de stad. Er is momenteel geen budget om

andere dingen te doen dan voor onderhoud noodzakelijk. In het regieplan wordt de ambitie neergezet de binnenstad een kwaliteitsslag te geven als gastvrije, historische en klimaatbestendige binnenstad. Ook wordt er vanuit leefbaarheid steeds vaker gevraagd om aanpassingen in de openbare ruimte. Om voor de lange termijn zicht te krijgen op (en een afweging te kunnen maken over) de benodigde investering is zicht nodig op de extra investeringen die nodig zijn.

Het is zinnig om een beeld te hebben wat de kwaliteitsimpuls financieel betekent. De financiële consequenties zijn op hoofdlijn onder te verdelen in de ambitie om in de binnenstad een onderscheidend materialenpalet (vergelijk Herenstraat, Achterstraat, Goilberdingerstraat) toe te passen. De historische context vraagt een ander (duurder) palet dan de andere wijken in Culemborg. Voor de korte termijn willen bij de begroting 2023 voorstellen het budget voor groot onderhoud hiertoe te verhogen.

Voor de langere termijn (20-25 jaar) stelt het Regieplan een nieuwe inrichting voor met maatregelen op gebied van entreepoorten, overbruggingen, verbreding van de singel, klimaat en groen. Daarin kunnen nog nadere bestuurlijke keuzes gemaakt worden.
De hoogte van de kosten verschilt zeer per soort investering. Voor onderdelen (klimaat, water, parkeren) zijn mogelijk al dekkingsmogelijkheden of subsidies aanwezig. Deze ruimtelijke projecten zijn in dit stadium nog niet in detail doorgerekend. Hiervoor moet per project het juiste moment (werk met werk) en de juiste financieringsvorm bepaald worden. Wij zullen een meerjarenperspectief op laten stellen voor alle investeringen op de lange termijn. Dit zal (op een later moment) aan uw raad voorgelegd worden om dit in de begroting op te nemen.

Personele en/of Juridische gevolgen:

N.v.t.

Communicatie en Burgerparticipatie:

Het plan is opgesteld door MTD Landschapsarchitecten uit 's Hertogenbosch in opdracht van de gemeente Culemborg met waardevolle bijdragen van inwoners uit Culemborg die experts zijn op het gebied van cultuurhistorie, mobiliteit, water, economie en leefbaarheid. Bijzondere aandacht is gegeven aan de opgaven op gebied van klimaatbestendigheid en biodiversiteit. Bij de gemeente is het project begeleid door adviseurs van diverse werkgebieden. In het Collectief Centrum Culemborg is het plan besproken in de werkgroep Aantrekkelijke Omgeving en de stuurgroep binnenstad.

Het regieplan wordt gecommuniceerd via de kanalen en werkgroepen van het Collectief Culemborg Centrum.

De status van het Regieplan, met de afbeeldingen als voorbeelden hoe het zou kunnen worden en de beschrijvingen van de gebieden als mogelijke invullingen, worden nader uitgelegd aan stakeholders.

Bijlagen:

- 251013 Regieplan openbare ruimte versterkte stad Culemborg
- 251844 Bijlage Uitvoeringsprogramma Regieplan binnenstad

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB/245986/246476

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

Het Regieplan openbare ruimte versterkte stad Culemborg te hanteren als integraal ruimtelijk toetsingskader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de binnenstad.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 28 oktober 2021.

De griffier De voorzitter

A.N. van Aarsen G. van Grootheest